

۱. معنی هر یک از واژه های ستون راست را از ستون چپ بیابید. ۱ نمره

اسب	بی پایاب
عمیق	افسر
تاج	بادپا
عظیم	گران

۲. هر یک از واژه های زیر مشمول کدام فرایند هستند؟ (کاهش - افزایش) ۱ نمره

دستمال - پلکان - گیسوان - برافتاد

۳. در هر گزینه یک غلط املائی وجود دارد، آن را یافته و شکل صحیحش را بنویسید. ۰/۷۵

الف) از آن این داستان گفتم که امروز بدانی غدر و بر هیچش نبازی

ب) در آن تاریک شب می گشت پنهان فروغ خرقة خوارزمشاهی

پ) شبی را تا شبی با لشکری خورد ز تن ها سر، ز سرها خود افکند

۴. نقش دستوری واژه های مشخص شده را بنویسید. ۰/۷۵

الف) به خوناب شفق در دامن شب به خون آلوده ، ایران کهن دید

ب) خروشان، ژرف، بی پهنا، کف آلود دل شب می درید و پیش می رفت

پ) میان موج می رقصید در آب به رقص مرگ، اخترهای انبوه

۵. در بیت زیر تفاوت دو واژه « چو » از نظر دستوری چیست؟ ۰/۵

چو لشکر گرد بر گردش گرفتند چو کشتی بادپا در رود افکند

۶. معادل معنایی واژه های مقابل را بنویسید. ۰/۵ رستاخیز ..... تازیک .....

۷. با توجه به درس «در امواج سند» بیت زیر در تعریف چه کسی است؟ ۰/۲۵

به فرزندان و یاران گفت چنگیز که گر فرزند باید باید این سان

۸. فعل « گشت » در کدام گزینه اسنادی است؟ ۰/۲۵

الف) نهران می گشت روی روشن روز به زیر دامن شب در سیاهی

ب) در آن دریای خون ، در دشت تاریک به دنبال سر چنگیز می گشت

قلمرو ادبی:

۱. درستی و نادرستی توضیحات مقابل هر بیت را مشخص کنید. ۱

الف) فرو می ریخت گردی زعفران رنگ به روی نیزه ها و نیزه داران (گردی زعفران رنگ استعاره از گرد و غبار خونین حاصل از جنگ)

بانک سوالات فارسی ۲ پایه یازدهم - گروه زبان و ادبیات فارسی استان آذربایجان شرقی ۱۳۹۶-۱۳۹۷

- (ب) اگر یک لحظه امشب دیر جنبید سپیده دم جهان در خون نشیند (مصراع دوم کنایه از سرخی آسمان هنگام طلوع خورشید)
(پ) نهران می گشت روی روشن روز به زیر دامن شب در سیاهی (در بیت دو اضافه استعاری وجود دارد.)
(ت) در آن باران تیر و برق پولاد میان شام رستاخیز می گشت (در بیت آرایه اغراق و مجاز وجود دارد.)

۲. کنایه های موجود در ابیات زیر را بررسی کنید. ۱

- الف) در آن دریای خون در قرص خورشید غروب آفتاب خویشتن دید
ب) ز رخسارش فرومی ریخت گردی بنای زندگی بر آب می دید
پ) بلی، آنان که از این پیش بودند چنین بستند راه ترک و تازی
ت) بدان شمشیر تیز عافیت سوز در آن انبوه، کار مرگ می کرد
۳. جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.

قالب چهارپاره بیشتر برای طرح مضامین ..... و ..... به کار می رود و رواج آن، از دوره ..... بوده و تاکنون ادامه یافته است. ۰/۷۵

۴. در ابیات زیر هر یک از کلمات مشخص شده مجاز از چیست؟ ۰/۷۵

- ز مستی بر سر هر قطعه زین خاک خدا داند چه افسرها که رفته
در آن دریای خون در دشت تاریک به دنبال سر چنگیز می گشت

۵. در ابیات زیر استعاره ها را بیابید و بنویسید هر یک استعاره از چیست؟ ۰/۵

- الف) در آن دریای خون، در قرص خورشید غروب آفتاب خویشتن دید
ب) از این سد روان در دیده شاه ز هر موجی هزاران نیش می رفت

۶. در بیت زیر طرفین تشبیه را بیابید. ۰/۵

- در آن سیماب گون امواج لرزان خیال تازه ای در خواب می دید

۷. نام دیگر قالب چهارپاره چیست؟ ۰/۲۵ الف) دوبیتی ب) رباعی پ) دوبیتی پیوسته ت) قطعه

۸. شعر «در امواج سند» از کیست؟ ۰/۲۵

قلمرو فکری:

۱. درستی و نادرستی مفاهیم مقابل هر مصراع را بنویسید. ۱

- الف) به پاس هر وجب خاکی از این ملک چه بسیار است آن سرها که رفته (کشته شدن در راه به دست آوردن پادشاهی)
ب) بدان شمشیر تیز عافیت سوز در آن انبوه کار مرگ می کرد (کشتن دشمنان)
پ) به خوناب شفق در دامن شام به خون آلوده ایران کهن دید (زوال و نابودی خود و سرزمین ایران)
ت) ولی چندان که برگ از شاخه می ریخت دو چندان می شکفت و برگ می کرد (امیدوار شدن جلال الدین به پیروزی)

۲. با توجه به ابیات زیر به پرسش های داده شده پاسخ دهید. ۱

بانک سوالات فارسی ۲ پایه یازدهم - گروه زبان و ادبیات فارسی استان آذربایجان شرقی ۱۳۹۶-۱۳۹۷

- فرو می ریخت گردی زعفران رنگ به روی نیزه ها و نیزه داران
- چه اندیشید آن دم کس ندانست که مژگانش ز خون دیده تر شد
- بدان شمشیر تیز عافیت سوز در آن انبوه کار مرگ می کرد
- به فرزندان و یاران گفت چنگیز که گر فرزند باید، باید این سان
- از آن، این داستان گفتم که امروز بدانی قدر و بر هیچش نبازی
- الف) شاعر غروب خورشید را با چه تعبیری بیان کرده است؟
- ب) مصرع دوم بیت دوم کدام حالت روحی جلال الدین را نشان می دهد؟
- پ) کدام مصرع به کشتار جلال الدین در میدان جنگ اشاره دارد؟
- ت) شاعر چه پیامی برای مخاطبین دارد؟
۳. حمیدی شیرازی در ابیات زیر، چه کسی را و با چه ویژگی هایی وصف می کند؟ ۰/۷۵
- شبی را تا شبی با لشکری خرد ز تن ها سر، ز سرها خود افکند
- شبی آمد که می باید فدا کرد به راه مملکت فرزند و زن را
۴. با توجه به بیت زیر پاسخ دهید. ۰/۷۵
- از این سد روان در دیده شاه ز هر موجی هزاران نیش می رفت
- الف) مقصود از «شاه» کیست؟
- ب) چرا شاعر رود سند را «سد روان» نامیده است؟
۵. مفهوم مشترک ابیات زیر را بنویسید. ۰/۵
- به پاس هر وجب خاکی از این ملک چه بسیار است آن سرها که رفته
- در ره عشق وطن از سر و جان خاسته ایم تا در این ره چه کند همت مردانه ما
۶. ترکیب «دریای خون» در هر یک از ابیات زیر چه مفهومی دارد؟ ۰/۵
- در آن دریای خون در دشت تاریک به دنبال سر چنگیز می گشت
- در آن دریای خون در قرص خورشید غروب آفتاب خویشتن دید
۷. در بیت زیر منظور از «بادپا» چیست؟ ۰/۲۵
- چو لشکر گرد بر گردش گرفتند چو کشتی بادپا در رود افکند
۸. شاعر، شعر را با غروب خورشید آغاز کرده است، این کار او چه مفهومی را می رساند؟ ۰/۲۵

سوالات چهارگزینه ای درس هشتم فارسی یازدهم - در امواج سند

قلمرو زبانی:

۱. در کدام گزینه، واژهٔ ونندی وجود ندارد؟

- الف) چو لشکر گرد بر گردش گرفتند / چو کشتی بادپا در رود افکند
ب) از آن این داستان گفتم که امروز / بدانی قدر و بر هیچش نبازی
پ) ز رخسارش فرو می ریخت اشکی / بنای زندگی بر آب می دید
ت) میان موج می رقصید در آب / به رقص مرگ، اخترهای انبوه

۲. معنی چند واژه در مقابل آن درست آمده است؟

تازی (غیر عرب)، خرگه (خیمهٔ بزرگ)، افسر (تاج و کلاه پادشاهی)، گران (عظیم)، تازیک (ترک)، شفق (سرخ‌ی افق هنگام طلوع آفتاب)، بی پایاب (عمیق)، پاس (نگه داری)

الف) ۵ (ب) ۶ (پ) ۷ (ت) ۸

۳. نقش کدام یک از واژه‌های مشخص شده در ابیات، در مقابلش نادرست ذکر شده است؟

- الف) به مغرب سینه مالان قرص خورشید / نهان می گشت پشت کوهساران (نهاد)
ب) به خوناب شفق در دامن شام / به خون آلوده ایران کهن دید (مفعول)
پ) اگر یک لحظه امشب دیر جنبد / سپیده دم جهان در خون نشیند (قید)
ت) در آن تاریک شب می گشت پنهان / فروغ خرگه خوارزمشاهی (مسند)

۴. در همهٔ ابیات ترکیب وصفی به کار رفته است به جز.....

- الف) در آن سیماب گون امواج لرزان / خیال تازه ای در خواب می دید
ب) نهان می گشت روی روشن روز / به زیر دامن شب در سیاهی
پ) به آتش های ترک و خون تازیک / ز رود سند تا جیحون نشیند
ت) به رود سند می غلتید بر هم / ز امواج گران، کوه از پی کوه

۵. در واژه‌های کدام گزینه به تریب فرایند واجی افزایش و فرایند واجی کاهش صورت می گیرد؟

- الف) نیاکان - آینده (ب) زندگی - سیاهی (پ) قندشکن - آشنایان (ت) گیسوان - دست بند

قلمرو ادبی:

۱. کدام گزینه در تعریف قالب «چهارپاره» نادرست است؟

الف) از چند بند هم وزن و هم آهنگ تشکیل شده است.

ب) برای طرح مضامین اجتماعی و سیاسی به کار می رود.

پ) نام دیگر آن «دوبیتی» است.

ت) رواج آن از دورهٔ مشروطه بوده است.

۲. در کدام بیت آرایهٔ تشخیص وجود دارد؟

بانک سوالات فارسی ۲ پایه یازدهم - گروه زبان و ادبیات فارسی استان آذربایجان شرقی ۱۳۹۶-۱۳۹۷

الف) در آن باران تیر و برق پولاد
میان شام رستاخیز می گشت
ب) بلی، آنان که از این پیش بودند
چنین بستند راه ترک و تازی
پ) چو لشکر گرد بر گردش گرفتند
چو کشتی بادپا در رود افکند
ت) نهان می گشت روی روشن روز
به زیر دامن شب در سیاهی

۳. در کدام بیت استعاره به کار نرفته است؟

الف) چو آتش در سپاه دشمن افتاد
از آتش هم کمی سوزنده تر شد
ب) از این سد روان در دیده شاه
ز هر موجی هزاران نیش می رفت
پ) فرو می ریخت گردی زعفران رنگ
به روی نیزه ها و نیزه داران
ت) در آن دریای خون در قرص خورشید
غروب آفتاب خویشتن دید

۴. آرایه های (مجاز - تشبیه - تضاد - کنایه) به ترتیب در کدام ابیات به کار رفته است؟

الف) چو بگذشت از پس آن جنگ دشوار
از آن دریای بی پایاب آسان
ب) چو لشکر گرد بر گردش گرفتند
چو کشتی بادپا در رود افکند
پ) ز رخسارش فرو می ریخت اشکی
بنای زندگی بر آب می دید
ت) به پاس هر وجب خاکی از این ملک
چه بسیار است آن سرها که رفته

الف) ج-د-الف-ب   ب) د-ب-الف-ج   پ) الف-ب-د-ج   ت) ج-الف-د-ب

۵. در کدام گزینه « چو » ادات تشبیه است؟

الف) چو لشکر گرد بر گردش گرفتند
چو کشتی بادپا در رود افکند
ب) چو بگذشت از پس آن جنگ دشوار
از آن دریای بی پایاب آسان
پ) چو شیر خدا راند بر خصم، تیغ
به سر کوفت شیطان دو دست دریغ
ت) چو ضحاک شد بر جهان شهریار
بر او سالیان انجمن شد هزار

قلمرو فکری

۱. همهٔ گزینه ها به دانستن قدر و ارزش وطن اشاره دارد به جز .....

الف) به پاس هر وجب خاکی از این ملک
چه بسیار است آن سرها که رفته
ب) شبی آمد که می باید فدا کرد
به راه مملکت فرزند و زن را
پ) به پیش دشمنان استاد و جنگید
رهاند از بند اهریمن وطن را
ت) ز رخسارش فرو می ریخت اشکی
بنای زندگی بر آب می دید

۲. کدام بیت از نظر مفهوم با سایر ابیات متفاوت است؟

الف) در آن سیماب گون امواج لرزان
خیال تازه ای در خواب می دید
ب) ز رخسارش فرو می ریخت اشکی
بنای زندگی بر آب می دید

بانک سوالات فارسی ۲ پایه یازدهم - گروه زبان و ادبیات فارسی استان آذربایجان شرقی ۱۳۹۶-۱۳۹۷

- پ) در آن تاریخ شب می گشت پنهان فروغ خرگه خوارزمشاهی
 ت) در آن دریای خون در قرص خورشید غروب آفتاب خویشتن دید
 ۳. بیت « به پاس هر وجب خاکی از این ملک چه بسیار است آن سرها که رفته » با کدام گزینه ارتباط معنایی دارد؟
 الف) در دل چو وطن کردی جا در تن من کردی جانم به فدا بادت جانانه چنین باید
 ب) زنده بی دوست خفته در وطنی مثل مرده ای است در کفنی
 پ) در ره عشق وطن از سر و جان خاسته ایم تا در این ره چه کند همت مردانه ما
 ت) دگر نه عزم سیاحت کند نه یاد وطن کسی که بر سر کویت مجاوری آموخت
 ۴. مفهوم کدام گزینه در مقابل آن نادرست ذکر شده است؟
 الف) به پاس هر وجب خاکی از این ملک چه بسیار است آن سرها که رفته (کشته شدن در راه به دست آوردن پادشاهی)
 ب) بدان شمشیر تیز عافیت سوز در آن انبوه کار مرگ می کرد (کشتن دشمنان)
 پ) به خوناب شفق در دامن شام به خون آلوده ایران کهن دید (زوال و نابودی خود و سرزمین ایران)
 ت) ولی چندان که برگ از شاخه می ریخت دو چندان می شکفت و برگ می کرد (انبوهی لشکر مغول)
 ۵. همهٔ گزینه ها توصیف صحنهٔ نبرد است به جز.....
 الف) در آن باران تیر و برق پولاد میان شام رستاخیز می گشت
 ب) در آن دریای خون در دشت تاریخ به دنبال سر چنگیز می گشت
 پ) در آن سیماب گون امواج لرزان خیال تازه ای در خواب می دید
 ت) ولی چندان که برگ از شاخه می ریخت دو چندان می شکفت و برگ می کرد

پاسخ سوالات درس هشتم فارسی یازدهم - در امواج سند نسرين شتو

۱. قلمرو زبانی:

عمیق	بی پایاب
تاج	فسر
اسب	بادپا
عظیم	گران

۲. دستمال: کاهش پلکان: افزایش گیسوان: افزایش برافتاد: کاهش

۳. الف) غدر: قدر ب) خرجه: خرگه پ) خورد: خرد

۴. الف) ایران کهن: مفعول ب) پیش: قید پ) اخترهای انبوه: نهاد

۵. چو لشکر گرد بر گردش گرفتند (حرف ربط) چو کشتی بادپا در رود افکند (حرف اضافه)

۶. رستاخیز: قیامت تازیک: غیر ترک به ویژه فارسی زبانان

۷. جلال الدین خوارزمشاه

۸. الف) نهران می گشت روی روشن روز به زیر دامن شب در سپاهی

قلمرو ادبی:

الف) نادرست (ب) نادرست (پ) درست (ت) درست

۲. الف) غروب آفتاب خویشتن دید: نابودی خودش و حکومتش را دید

(ب) بنای زندگی بر آب می دید: زندگی خود را ناپایدار و در حال از دست دادن می دید.

(پ) چنین بستند راه ترک و تازی: دفاع و پاسداری از وطن در برابر هجوم دشمن

(ت) در آن انبوه، کار مرگ می کرد: در میان سپاه انبوه دشمن مشغول کشتن بود.

۳. اجتماعی و سیاسی - مشروطه

۴. خاک: سرزمین افسر: صاحبان قدرت، پادشاهان سر: بزرگان، افراد

۵. الف) سرخی آسمان هنگام غروب خورشید (ب) رود سند

۶. امواج: مشبهه سیماپ: مشبه به

۷. (پ) دوبیتی پیوسته

۸. حمیدی شیرازی

قلمرو فکری:

۱. الف) نادرست (ب) درست (پ) درست (ت) نادرست

۲. الف) فرو می ریخت گردی زعفران رنگ

(ب) گریستن و غمگین بودن

(پ) در آن انبوه کار مرگ می کرد

(ت) دانستن قدر وطن

۳. جلال الدین خوارزمشاه - شجاعت - ایثار در راه وطن

۴. الف) جلال الدین خوارزمشاه

(ب) سند رود است و جاری و چون مانع کار جلال الدین بود و او نمی توانست برای مقابله با دشمن سپاهی فراهم آورد از این ترکیب استفاده کرده است.

۵. گذشتن از جان در راه وطن

۶. میدان جنگ - سرخی آسمان هنگام غروب

۷. اسب ۸. شکست جلال الدین خوارزمشاه

قلمرو زبانی:

(ب . ۱) (الف . ۲) (ت . ۳) (پ . ۴) (ت . ۵)

قلمرو ادبی:

(پ . ۱) (ت . ۲) (الف . ۳) (ب . ۴) (الف . ۵)

قلمرو فکری:

(ت . ۱) (الف . ۲) (پ . ۳) (الف . ۴) (پ . ۵)

<u>قلمرو فکری:</u>					<u>قلمرو ادبی:</u>					<u>قلمرو زبانی:</u>				
ت	پ	ب	الف		ت	پ	ب	الف		ت	پ	ب	الف	
*				۱		*			۱			*		۱
			*	۲		*			۲				*	۲
	*			۳				*	۳		*			۳
			*	۴			*		۴			*		۴
	*			۵				*	۵		*			۵